

Rumantsch è ina lingua naziunala, ma ina lingua parzialmain uffiziala da la Confederaziun, numnadamain en la corrispondenza cun persunas da lingua rumantscha. La translaziun d'in decret federal serva a l'infurmaziun, n'ha dentant nagina validitad legala.

Lescha federala davart l'eliminaziun dals dischavantatgs envers persunas cun impediments (Lescha davart l'egualitad da persunas cun impediments, LImp)

dals 13 da december 2002 (versiun dal 1. da schaner 2020)

*L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,
sa basond sin ils artitgels 8 alinea 4, 87, 92 alinea 1 e 112 alinea 6
da la Constituziun federala¹,
sunter avair gi'invista da la missiva dal Cussegl federal dals 11 da december 2000²,
concluda:*

1. secziun Disposiziuns generalas

Art. 1 Intent

¹ L'intent da la lescha è quel d'impedir, da reducir u d'eliminar dischavantatgs, als quals umans cun impediments èn exposts.

² Ella fixescha cundiziuns generalas che faciliteschan a persunas cun impediments da sa participar a la vita sociala ed en spezial da tgirar en moda independenta contacts socials, da frequentar ina scolaziun u ina furmaziun supplementara sco er da surpigliar in'activitad da gudogn.³

AS 2003 4487

¹ SR 101

² BBl 2001 1715

³ Versiun tenor la cifra 3 da l'aggiunta da la LF dals 20 da zer. 2014 davart la furmaziun supplementara, en vigur dapi il 1. da schan. 2017 (AS 2016 689; BBl 2013 3729).

Art. 2 Noziuns

¹ Sco *persuna cun impediments* vala tenor questa lescha ina persuna, a la quala ina menda corporala, spiertala u psichica probablmain permanenta difficultescha u impedescha da far sias chaussas da mingadi, da tgirar ses contacts socials, da sa mover, da frequentar ina scolaziun u ina furmaziun supplementara u da surpigliar in'activitad da gudogn.⁴

² In *dischavantatg* è avant maun, sch'ina persuna cun impediments vegn tractada giuridicamain u efectivamain autramain ch'ina persuna senza impediments ed ha uschia – senza ina giustificaziun objectiva – in mender status che quella, ubain sch'i manca in tractament different che fiss necessari per restabilir l'egualitad efectiva tranter persunas cun impediments e persunas senza impediments.

³ In *dischavantatg areguard l'access ad in edifizis, ad in stabiliment, ad in'abitaziun ubain ad ina installaziun u ad in vehichel dal traffic public* è avant maun, sche l'access per persunas cun impediments è difficil u n'è betg pussaivel per motivs architectonics.

⁴ In *dischavantatg areguard il diever da servetschs* è avant maun, sch'igl è difficil u sch'i n'è betg pussaivel per persunas cun impediments da far diever da quels.

⁵ In *dischavantatg areguard la frequentaziun d'ina scolaziun u d'ina furmaziun supplementara* è avant maun en spezial, sche:

- a. l'utilisaziun da meds auxiliars specifics per persunas cun impediments u la consultaziun d'ina assistenza persunala necessaria vegnan difficultadas;
- b. la durada e la concepziun da la purschida da furmaziun sco er ils examens n'èn betg adattads als basegns specifics da las persunas cun impediments.

Art. 3 Champ d'applicaziun

Questa lescha vala per:

- a. edifizis e stabiliments accessibels al public, per ils quals vegn concedida – suenter l'entrada en vigur da questa lescha – ina permissiun per la construcziun u per la renovaziun dals secturs accessibels al public;
- b. installaziuns dal traffic public ch'èn accessiblas al public (edifizis, stabiliments, systems da comunicaziun, cumpra da bigliets) e vehichels ch'èn suttames ad ina da las suandantas leschas:
 1. Lescha federala dals 20 da december 1957⁵ davart las viafiers,
 2. Lescha federala dals 20 da mars 1998⁶ davart las Viafiers federalas svizras,

⁴ Versiun tenor la cifra 3 da l'aggiunta da la LF dals 20 da zer. 2014 davart la furmaziun supplementara, en vigur dapi il 1. da schan. 2017 (AS 2016 689; BBl 2013 3729).

⁵ SR 742.101

⁶ SR 742.31

3. Lescha federala dals 18 da zercladur 1993⁷ davart il transport da persunas, cun excepziun dals runals sco er da las sutgeras e da las telefericas cun main che nov plazzas per unitad da transport,
 4. Lescha federala dals 29 da mars 1950⁸ davart las interpresas da trolleybus,
 5. Lescha federala dals 3 d'october 1975⁹ davart la navigaziun interna, u
 6. Lescha federala dals 21 da december 1948¹⁰ davart l'aviatica;
- c. edifizis d'abitar cun dapli che otg unitads d'abitar, per ils quals vegn concedida – suenter l'entrada en vigur da questa lescha – ina permissiun da construcziun u da renovaziun;
 - d. edifizis cun dapli che 50 plazzas da lavur, per ils quals vegn concedida – suenter l'entrada en vigur da questa lescha – ina permissiun da construcziun u da renovaziun;
 - e.¹¹ prestaziuns ch'èn da princip accessiblas per mintgin e che vegnan furnidas da persunas privatas, d'interpresas che dovran ina concessiun d'infrastructura tenor l'artitgel 5 da la Lescha da viafier dals 20 da december 1957¹² u ina concessiun per transportar persunas tenor l'artitgel 6 da la Lescha dals 20 da mars 2009¹³ davart il transport da persunas, d'ulteriuras interpresas concessiunadas e da las instituziuns publicas;
 - f. scolaziuns e furmaziuns supplementaras;
 - g. relaziuns da lavur tenor la Lescha dals 24 da mars 2000¹⁴ davart il personal da la Confederaziun.

Art. 4 Relaziun cun il dretg chantunal

Questa lescha n'impedescha betg ils chantuns da decretar ulteriuras disposiziuns a favur da las persunas cun impediments.

Art. 5 Mesiras da la Confederaziun e dals chantuns

¹ La Confederaziun ed ils chantuns prendan mesiras per impedir, per reducir u per eliminar dischavantatgs; en quest connex tegnan els quint dals basegns spezials da dunnas cun impediments.

² Las mesiras adattadas per cumpensar dischavantatgs da las persunas cun impediments na represchentan betg in tractament inegual tenor l'artitgel 8 alinea 1 da la Constituziun federala.

⁷ [AS 1993 3128, 1997 2452, 1998 2859, 2000 2877. AS 2009 5631 art. 64]. Guardar oz: LF dals 20 da mars 2009 (SR 745.1).

⁸ SR 744.21

⁹ SR 747.201

¹⁰ SR 748.0

¹¹ Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta da la LF dals 26 da sett. 2014, en vigur dapi il 1. da fan. 2016 (AS 2016 2131; BBl 2013 4975).

¹² SR 742.101

¹³ SR 745.1

¹⁴ SR 172.220.1

Art. 6 Servetschs da personas privatas

Persunas privatas che porschan servetschs publics na dastgan betg discriminar personas cun impediments pervia da lur impediment.

2. secziun Pretensiuns da dretg e proceduras**Art. 7** Pretensiuns da dretg en connex cun edifizis, installaziuns u vehichels

¹ La persuna che vegn dischavantagiada en il senn da l'artitgel 2 alinea 3, po, sch'i vegn construi da nov u renovà in edifizis u in stabiliment en il senn da l'artitgel 3 literas a, c e d:

- a. pretender – durant la procedura per la permissiun da construcziun – da l'autorità cumpetenta da tralasar il dischavantag;
- b. far valair – suenter la procedura per la permissiun da construcziun – excepziunalmain en la procedura civila in dretg d'eliminar il dischavantag, sche la mancanza da mesiras ordinadas tras lescha n'era betg visibla en la procedura per la permissiun da construcziun.

² La persuna che vegn dischavantagiada en il senn da l'artitgel 2 alinea 3, po – en cas d'ina installaziun u d'in vehichel dal traffic public en il senn da l'artitgel 3 litera b – pretender tar l'autorità cumpetenta che l'interpresa concessiunada elimineschia u tralaschia il dischavantag.¹⁵

Art. 8 Pretensiuns da dretg en connex cun servetschs

¹ La persuna che vegn dischavantagiada tras ina interpresa concessiunada u tras la communitad en il senn da l'artitgel 2 alinea 4, po pretender tar la dretgira u tar l'autorità administrativa ch'il puschider dal servetsch elimineschia u tralaschia il dischavantag.¹⁶

² La persuna che vegn dischavantagiada tras la communitad en il senn da l'artitgel 2 alinea 5, po pretender tar la dretgira u tar l'autorità administrativa che la communitad elimineschia u tralaschia il dischavantag.

³ La persuna che vegn discriminada en il senn da l'artitgel 6, po dumandar ina indemnizaziun tar ina dretgira.

¹⁵ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 16 da mars 2012 davart la segunda fasa da la Refurma da la viafier 2, en vigur dapi il 1. da fan. 2013 (AS 2012 5619, 2013 1603; BBl 2011 911).

¹⁶ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 16 da mars 2012 davart la segunda fasa da la Refurma da la viafier 2, en vigur dapi il 1. da fan. 2013 (AS 2012 5619, 2013 1603; BBl 2011 911).

Art. 9 Dretg d'organisaziuns da persunas cun impediments da far recurs e da purtar plant

¹ Las organisaziuns da persunas cun impediments d'impurtanza naziunala ch'existan dapi almain 10 onns, pon far valair pretensiuns da dretg pervia da dischavantatgs che han effects per in grond dumber da persunas cun impediments.

² Il Cussegl federal designescha las organisaziuns che han il dretg da far recurs.

³ Questas organisaziuns han il dretg da far recurs:

- a. en cas da proceduras civilas per constatar ina discriminaziun en il senn da l'artitgel 6;
- b. en cas da proceduras per conceder ina permissiun da construir u da renovar edifizis e stabiliments, cun l'intent da far valair pretensiuns en il senn da l'artitgel 7;
- c. en cas da proceduras da las autoritads federalas d'approvar plans sco er d'admetter u d'examinar vehichels tenor:
 1. l'artitgel 13 alinea 1 da la Lescha federala dals 19 da december 1958¹⁷ davart il traffic sin via,
 2. ils artitgels 18 e 18^w da la Lescha federala dals 20 da december 1957¹⁸ davart las viafiers,
 3. ils artitgels 11 e 13 da la Lescha federala dals 29 da mars 1950¹⁹ davart las interpresas da trolleybus,
 - 4.²⁰ ils artitgels 8, 14 e 15^b alinea 2 da la Lescha federala dals 3 d'october 1975²¹ davart la navigaziun interna,
 5. l'artitgel 37 da la Lescha federala dals 21 da december 1948²² davart l'aviatica,
 - 6.²³ l'artitgel 9 da la Lescha da telefericas dals 23 da zercladur 2006²⁴;
- d. cunter disposiziuns da las autoritads federalas davart la surdada da concessiuns tenor:
 1. ils artitgels 28 e 30 da la Lescha federala dals 21 da december 1948 davart l'aviatica,
 2. l'artitgel 14 da la Lescha da telecommunicaziun dals 30 d'avrigl 1997²⁵,

¹⁷ SR **741.01**

¹⁸ SR **742.101**

¹⁹ SR **744.21**

²⁰ Versiun tenor la cifra II 1 da la LF dals 17 da mars 2017, en vigur dapi il 1. da schan. 2020 (AS **2019** 1749; BBl **2016** 6435).

²¹ SR **747.201**

²² SR **748.0**

²³ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 16 da mars 2012 davart la segunda fasa da la Refurma da la viafier 2, en vigur dapi il 1. da fan. 2013 (AS **2012** 5619, **2013** 1603; BBl **2011** 911).

²⁴ SR **743.01**

²⁵ SR **784.10**

3. l'artitgel 10 da la Lescha federala dals 21 da zercladur 1991²⁶ davart radio e televisiun.

⁴ L'autoritàd communitgescha disposiziuns tenor l'alineia 3 literas c e d, che pon effectuar in recurs d'organisaziuns da persunas cun impediments, a las organisaziuns cun ina comunicaziun en scrit u cun ina publicaziun en il Fegl uffizial federal u en l'organ da publicaziun chantunal. In'organisaziun che na fa betg recurs po sa participar a l'ulteriura procedura sco partida mo pli, sche la disposiziun vegn midada uschia che persunas cun impediments vegnan dischavantagiadas.

⁵ Sch'ina procedura da protesta vegn realisada avant che la disposiziun vegn decretada, sto la dumonda vegnir communitgada tenor l'alineia 4. In'organisaziun ha il dretg da far recurs mo, sch'ella è sa participada a la procedura da protesta.

Art. 10 Gratuitad da la procedura

¹ Las proceduras tenor ils artitgels 7 ed 8 èn gratuitas.

² Ad ina partida che sa cumporta nunponderadamain u da levsenn pon vegnir adossads custs da procedura.

³ En la procedura davant il Tribunal federal sa drizzan ils custs da dretgira tenor la Lescha federala dals 17 da zercladur 2005²⁷ davart il Tribunal federal.²⁸

3. secziun Commensurabladad

Art. 11 Principi generalis

¹ La dretgira u l'autoritàd administrativa n'ordinescha betg l'eliminaziun dal dischavantag, sch'il nizz spetgà per la persuna cun impediments stat en ina disproporziun, en spezial:

- a. cun ils custs economics;
- b. cun ils interess da la protecziun da l'ambient sco er da la protecziun da la natira e da la patria;
- c. cun ils interess da la segirezza dal traffic e dal manaschi.

² Per fixar l'indemnisaziun tenor l'artitgel 8 alineia 3 tegna la dretgira quint da las circumstanzas, da la grevezza da la discriminaziun e da la valur dal servetsch. L'indemnisaziun importa maximalmain 5000 francs.

²⁶ [AS 1992 601, 1993 3354, 1997 2187 agiunta cifra 4, 2000 1891 cifra VIII 2, 2001 2790 agiunta cifra 2, 2002 1904 art. 36 cifra 2, 2004 297 cifra I 3 1633 cifra I 9 4929 art. 21 cifra 3, 2006 1039 art. 2. AS 2007 737 agiunta cifra I]. Guardar oz: LF dals 24 da mars 2006 (SR 784.40).

²⁷ SR 173.110

²⁸ Versiun tenor la cifra 5 da l'agiunta da la LF dals 17 da zer. 2005 davart il Tribunal administrativ federal, en vigur dapi il 1. da schan. 2007 (AS 2006 2197 1069; BBl 2001 4202).

Art. 12 Cas spezial

¹ En cas d'ina consideraziun dals interess tenor l'artitgel 11 alinea 1 n'ordinescha la dretgira u l'autoritat administrativa betg d'eliminar il dischavantatg tar l'access ad edifizis, a stabiliments ed ad abitaziuns tenor l'artitgel 3 literas a, c e d, sch'ils custs per l'adattaziun surpassan 5 pertschient da la valor d'assicuranza da l'edifizis respectivamain da la valor da nov dal stabiliment u 20 pertschient dals custs da renovaziun.

² Per far la consideraziun dals interess tenor l'artitgel 11 alinea 1 tegna la dretgira u l'autoritat administrativa quint dals termins transitorics per adattaziuns en il traffic public (art. 22); en quest connex ston er vegnir resguardads il concept da realisaziun da la Confederaziun per pajar agids finansials (art. 23 al. 3) e la planisaziun dal manaschi e da las investiziuns da las interpresas dal traffic public, che sa basa sin quel.

³ La dretgira u l'autoritat administrativa oblighescha l'interpresa concessiunada u la communitad da porscher ina soluziun substitutiva adequata, sch'ella desista tenor l'artitgel 11 alinea 1 d'ordinar l'eliminaziun d'in dischavantatg.²⁹

4. secziun Disposiziuns spezialas per la Confederaziun**Art. 13** Mesiras en il sector dal personal

¹ Sco patruna fa la Confederaziun tut il pussaivel per porscher a las personas cun impediments las medemas schanzas sco a quellas senza impediments. En tut las relaziuns da lavur e sin tut ils plauns, dentant en spezial per occupar plazzas, prenda la Confederaziun las mesiras ch'èn necessarias per exequir la lescha.

² L'alinea 1 vala per patruns tenor l'artitgel 3 da la Lescha dals 24 da mars 2000³⁰ davart il personal da la Confederaziun.

Art. 14 Mesiras a favur da personas cun impediments da la lingua, da l'udida u da la vesida

¹ En il contact cun la populaziun prendan las autoritads resguard dals basegns spezials da las personas cun impediments da la lingua, da l'udida u da la vesida.

² Uschenavant che las autoritads porschan lur prestaziuns da servetsch en l'internet, ston las personas cun impediments da la vesida pudair acceder senza difficultads a questas prestaziuns. Il Cussegl federal decretescha las prescripziuns tecnicas necessarias. Normas tecnicas d'organisaziuns privatas po el declerar sco obligatoricas.

²⁹ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 16 da mars 2012 davart la segunda fasa da la Refurma da la viafier 2, en vigur dapi il 1. da fan. 2013 (AS 2012 5619, 2013 1603; BBI 2011 911).

³⁰ SR 172.220.1

- ³ Per cumplettar las prestaziuns da l'assicuranza d'invaliditad po la Confederaziun:
- sustegnair las mesiras dals chantuns per promover la furmaziun scolastica e professunala da persunas cun impediments da la lingua u da l'udida en la lingua da segns ed en la lingua orala sco er per promover las enconuschientschas linguisticas da persunas cun impediments da la vesida;
 - sustegnair organisaziuns ed instituziuns d'impurtanza naziunala senza finamira da rendita, che s'engaschan per ils interess da lingua e da chapientscha da las persunas cun impediments da la lingua, da l'udida u da la vesida.
- ⁴ La Confederaziun po promover mesiras che rendan accessiblas emissiuns da televisiun a persunas cun impediments da l'udida e da la vesida.

Art. 15 Prescripziuns davart normas tecnicas

¹ Per garantir in sistem da traffic public tenor ils basegns da las persunas cun impediments decretescha il Cussegl federal a las interpresas concessiunadas prescripziuns areguard la concepziun:³¹

- da las staziuns e da las fermadas sco er da las plazzas aviaticas;
- dals systems da communicaziun e da la vendita da bigliets;
- dals vehichels.

² Il Cussegl federal decretescha per edifizis e stabiliments che vegnan construids u cofinanziads da la Confederaziun, prescripziuns davart mesiras a favur da persunas cun impediments.

³ Las prescripziuns tenor ils alineas 1 e 2 vegnan adattadas periodicamain al stadi da la tecnica. Il Cussegl federal po declerar liantas normas tecnicas u autras reglas d'organisaziuns privatas.

⁴ Avant che decretar las prescripziuns tenor ils alineas 1 e 2 taidla il Cussegl federal ils circuls interessads.

⁵ Per edifizis, stabiliments, systems da communicaziun e da vendita da bigliets sco er vehichels novs ed existents pon vegnir decretadas differentas prescripziuns.

Art. 16 Programs per l'integraziun da persunas cun impediments

¹ La Confederaziun po realisar programs che servan ad integrar meglier persunas cun impediments en la societad.

² Ils programs pon pertutgar en spezial ils suandants secturs:

- furmaziun;
- activitad professunala;
- abitar;

³¹ Versiun tenor la cifra I 1 da la LF dals 16 da mars 2012 davart la segunda fasa da la Refurma da la viafier 2, en vigur dapi il 1. da fan. 2013 (AS 2012 5619, 2013 1603; BBl 2011 911).

- d. transport da persunas;
- e. cultura;
- f. sport.

³ La Confederaziun po sa participar a tals programs d'organisaziuns activas sin plaun naziunal u sin plaun d'ina regiun linguistica, en spezial cun agids finanzials.

Art. 17 Emprovas da pilot per l'integraziun professiunala

Il Cussegl federal po realisar u sustegnair emprovas da pilot da durada limitada per far experientschas cun systems d'impuls per l'occupaziun da persunas cun impediments. Per quest intent po el prevoir contribuziuns d'investiziun per stgaffir u per installar piazzas da lavur tenor ils basegns da las persunas cun impediments.

Art. 18 Infurmaziun, cussegliaziun ed examinaziun da l'efficacitad

¹ La Confederaziun po realisar campagnas d'infurmaziun per augmentar la chapientscha da la populaziun per ils problems da l'egualitad e per l'integraziun da persunas cun impediments sco er per mussar las differentas pussaivladads d'agir als circuls pertutgads.

² Ella po cussegliair persunas privatas ed autoritads e las far recomandaziuns.

³ Ella examinescha regularmain ils effects da sias mesiras per l'integraziun. Ella po er examinar ils effects da las mesiras che autras communitads u persunas privatas prendan.

Art. 19 Uffizi per l'egualitad da persunas cun impediments

Il Cussegl federal installescha in Uffizi per l'egualitad da persunas cun impediments. Quel promova en spezial:

- a. l'infurmaziun davart las basas legalas e davart las directivas per evitar, per reducir u per eliminar dischavantatgs envers persunas cun impediments;
- b. ils programs e las campagnas tenor ils artitgels 16 e 18;
- c. l'analisa e las examinaziuns en il sector da l'egualitad e da l'integraziun da persunas cun impediments;
- d. la coordinaziun da las activitads da las instituziuns publicas e privatas ch'èn activas sin quest champ.

5. secziun Disposiziuns spezialas per ils chantuns

Art. 20

¹ Ils chantuns procuran che uffants e giuvenils impedids survegnian ina scolaziun da basa adattada a lur basegns spezialas.

² Ils chantuns promovon l'integraziun d'uffants e da giuvenils impedids en la scola regulara cun furmas da scolaziun correspudentas, uschenavant che quai è pussaivel e serva al bainstar da l'uffant u dal giuvenil impedì.

³ Els procuran en spezial che uffants e giuvenils cun difficultads da percepziun u d'articulaziun e las personas che han ina relaziun spezialmain stretga cun els possian emprender ina tecnica da comunicaziun ch'è adattada a questas difficultads.

6. secziun Disposiziuns finalas

Art. 21 Midada dal dretg vertent

La midada dal dretg vertent vegn reglada en l'aggiunta.

Art. 22 Termins d'adattaziun per il traffic public

¹ Ils edifizis e stabiliments existents sco er ils vehichels dal traffic public ston esser adattads tenor ils basegns da las personas cun impediments il pli tard 20 onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha.

² Ils systems da comunicaziun e la vendita da bigliets ston vegnir purschids tenor ils basegns da las personas cun impediments il pli tard 10 onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha.

³ Durant il temp d'adattaziun tenor ils alineas 1 e 2 han las interpresas dal traffic public il dretg ch'i vegnia resguardada lur planisaziun dal manaschi e da las investiziuns, che sa basa sin il concept da realisaziun da la Confederaziun per pajar agids finansials (art. 23 al. 3).

Art. 23 Agids finansials

¹ En il rom da lur cumpetenzas per financiar il traffic public pajan la Confederaziun ed ils chantuns agids finansials per las mesiras tenor l'artitgel 22.

² La Confederaziun fixescha ina limita d'expensas per ina perioda da 20 onns.

³ Il Cussegl federal fixescha en spezial las prioritads, las cundiziuns e las tariffas applitgables per ils agids finansials.

Art. 24 Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il Cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

Data da l'entrada en vigur:³² 1. da schan. 2004
Agiunta cifras 2 e 3: 1. da schan. 2005

³² COCF dals 25 da zer. 2003.

Agiunta
(art. 21)

Midada dal dretg vertent

Ils decrets qua sutvast vegnan midads sco suonda:

...³³

³³ Las midadas pon vegnir consultadas en la AS **2003** 4487.

